

Observator de politici publice

Politici responsabile pentru dezvoltare durabilă

Observatorul de politici publice cuprinde analiza unor proiecte de acte legislative și normative de sensibilitate publică din agendele Executivului și Legislativului din Republica Moldova, precum și a unor informații publice, în scopul identificării potențialelor riscuri pentru interesul public.

Documentul a fost realizat în cadrul proiectului „Holding Governors Accountable: Civil Society Conducting Economic Expertise of Risky Legal Initiatives” susținut financiar de National Endowment for Democracy. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat poziția finanțatorilor.

Numirea conducerii noi a ANRE versus angajamentele interne și externe ale Republicii Moldova

Valul demisiilor ”din propria inițiativă” în autoritățile statale la finele anului 2018¹ a generat multiple presupuneri despre angajarea și asigurarea cu mandate a unor persoane afiliate guvernărilor.

Una din autoritățile vizate a fost Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE), conducerea căreia a fost demisă încorporat², Parlamentul inițind ulterior proceduri de „selectare” a unor noi directori. Urmare a hotărârilor Parlamentului din 07.02.19³, noua conducere a ANRE este constituită din 4 directori noi (din totalul de 5): Octavian Calmîc, Eugen Carpov, Ștefan Creangă și Veaceslav Untilă, ultimul fiind numit director general al agenției. A cincea funcție de director rămâne vacantă deocamdată.

Din comunicatul de presă al Parlamentului⁴ reiese că ”potrivit Legii cu privire la energetică, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică este condusă de un Consiliu de Administrație format din 5 directori. Membrii Consiliului de Administrație al ANRE sunt numiți prin hotărâre de Parlament pentru un mandat de șase ani.”

¹ <https://www.mold-street.com/?go=news&n=8303>

² <https://www.mold-street.com/?go=news&n=8363>

³ <http://www.parlament.md/Actualitate/Comunicatedepresa/tabid/90/ContentId/5009/language/en-US/Default.aspx>

⁴ Ibidem.

Este de remarcat că în Hotărârile Parlamentului nr. 3⁵ și nr. 4⁶ din 07.02.19 se menționează că mandatul celor 4 directori noi este de 6 ani. Astfel, chiar dacă prin două hotărâri distincte ale Parlamentului au fost numiți câte doi directori noi ai ANRE, mandatele celor patru directori încep practic simultan și se vor finaliza în aceeași perioadă peste 6 ani. Atât în hotărâri, cât și în comunicatele oficiale ale conducerii Parlamentului se indică că nominalizarea și numirea conducerii ANRE s-a făcut ”în temeiul art. 10 din Legea nr.174/2017 cu privire la energetică”.

Totuși, dacă consultăm Legea 174/2017, care transpune angajamentele Republicii Moldova ce derivă din Acordul de Asociere (capitolul Comerț liber și aprofundat) și din Tratatul de Instituire a Comunității Energetice⁷, constatăm abateri ce țin de termenul numirii directorilor. Astfel, art. 10(9) din lege prevede următoarele:

”(9) În cazul în care mandatele directorilor Consiliului de administrație încetează în același timp, prin derogare de la alin. (8), la prima desemnare, directorii Consiliului de administrație sunt numiți de Parlament după cum urmează: un director – pe un termen de 6 ani, doi directori – pe un termen de 4 ani, ceilalți doi – pe un termen de 2 ani.

Prin urmare, Parlamentul a fentat spiritul Legii 174/2017, adoptând hotărâri care creează premise ca peste șase ani la ANRE să se repete situația când mandatele a cel puțin patru directori vor expira în același timp. Aceasta ar putea conduce la pierderea memoriei instituționale și genera probleme în asigurarea continuității gestionării domeniilor de competență ale ANRE.

Este de menționat că din ianuarie 2019 Republica Moldova a preluat prin rotație președinția Comunității Energetice Europene și **urmează să vegheze asupra respectării principiilor funcționării acestei entități**. Preluarea președinției s-a făcut într-o tăcere suspectă, fără tradiționalele știri și reportaje⁸, ceea ce ar presupune o reticență a autorităților față de respectarea angajamentelor Republicii Moldova în această entitate europeană de importantă strategică.

⁵ <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=379218&lang=2>

⁶ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=379219>

⁷ <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=333457&lang=1>

⁸ <https://www.mold-street.com/?go=news&n=8521>

Probleme/riscuri identificate

- Atât demisiile directorilor precedenți ai ANRE, cât și selectarea și numirea a patru directori noi au fost netransparente, cu multe suspiciuni de acțiuni concertate și abateri de la legislația națională și de la angajamentele internaționale asumate.
- Deciziile Parlamentului privind numirea directorilor ANRE riscă să anihileze Directiva Uniunii Europene 2009/72/CE⁹ care stabilește clar mecanismul necesar pentru asigurarea funcționalității și independenței regulatorului în domeniul energetic, prevedere transpusă în legislația națională prin Legea 174/2017 cu privire la energetică¹⁰.
- Mandatele celor patru directori noi vor expira peste 6 ani în aceeași perioadă de timp, ceea ce ar putea cauza pierderea memoriei instituționale și genera probleme în asigurarea continuității gestionării ANRE.
- Există riscuri majore de sancționare a autorităților naționale pentru nerespectarea angajamentelor de a asigura instituții independente pentru supravegherea domeniului energetic.

Republica Moldova ca parte a unor acorduri internaționale și în calitate de președinte prin rotație în 2019 în Comunitatea energetică trebuie să respecte și să impună respectarea și de către alți membri a acordurilor convenite și care constituie temelia Comunității. În situația creată, pentru a evita eventuale tensiuni cu entitățile europene și secretariatul Comunității energetice, **este necesară anularea celor două hotărâri ale Parlamentului de numire a directorilor ANRE.** Respectiv, trebuie reluate procedurile de identificare, selectare și numire a unor directori noi ai ANRE.

Această măsură este necesară având în vedere și Acțiunea 8 din cele 28 de criterii de reforme pentru debursarea tranșei conform Memorandumului de înțelegere între Republica Moldova și Uniunea Europeană¹¹ în cadrul Asistenței macro-financiară, care clar indică:

”În vederea consolidării cadrului de guvernare și de reglementare a sectorului energetic, inclusiv a independenței Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică (ANRE) și abordării recomandărilor revizuirii ANRE realizate de Secretariatul Comunității Energetice, Parlamentul va adopta o nouă Lege cu privire la energetică.”

Iar legea adoptată în 2017, care reiese din angajamentele interne și externe, trebuie și respectată.

**TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
MOLDOVA**

Str. „31 August 1989”,
nr.98, of. 205, Chișinău,
MD-2004, Republica
Moldova

Tel. 20-34-84, 20-34-85

E-mail:
office@transparency.md

www.transparency.md

⁹ A se vedea art. 35 "Desemnarea și independența autorităților de reglementare", punct (5), litera (b):

"b) membrii consiliului de administrație al autorității de reglementare sau, în absența acestuia, persoanele cu cele mai înalte funcții de conducere în cadrul autorității de reglementare sunt numite pentru un mandat fix de cinci până la șapte ani, care poate fi reînnoit o singură dată.

În ceea ce privește litera (b) de la primul paragraf, statele membre se asigură că există un sistem de rotație corespunzător pentru consiliul de administrație sau pentru persoanele cu funcțiile cele mai înalte de conducere. Membrii consiliului de administrație sau, în absența acestuia, persoanele cu cele mai înalte funcții de conducere pot fi eliberate din funcție în cursul mandatului lor numai în cazul în care nu mai îndeplinesc condițiile prevăzute de prezentul articol sau în cazul în care au comis o abatere în conformitate cu dreptul intern." - https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2009.211.01.0055.01.RON&toc=OJ.L:2009:211:TOC

¹⁰ <http://lex.justice.md/md/371969/>

¹¹

<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=373730>